

WASA DAGBLAD

GPT3

Lösnummer 1 €
Gratis på nätet

ISSN 2954-2448

Nr 35

Söndagen den 20 augusti

2023

Wasa Dagblad - en modärn tidning med layout från 1870-talet. Då hade de flesta tidningarna detta format, motsvarande A4, och 4 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det finns mycket att läsa på 4 sidor. Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar, hämtade från Nationalarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 gör en del av det rutinmässiga redaktionella arbetet. Wasa Dagblad utkommer tillvidare på söndag morgon, men vår strävan är att den skall utkomma alla dagar så småningom. Tidningen kan läsas gratis på nätet, tryckta lösnummer kostar 1 €. Annonspis 6 €/spaltmillimeter, men standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 50% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png, annonserna förminsas sedan till spaltbredd 46 mm. Ifall annonsen inte rymms med kontakter vi (utrymmet är ju begränsat). Chefredaktör Hans Björknäs. Post: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, telefon +358-40-5462455. E-post: wasadagblad@gmail.com

Nyheter

Sundom bygdeförenings 70 årsfest i dag

Sundom bygdeförening firar sin 70-årsfest och 50 år som stadsdel i Vasa, på museiområdet vid Myrgrundsvägen i dag den 20 augusti 2023.

Det blir en härlig sommarfest med sång, musik och servering. Program på Museiområdet: Gudstjänst kl 11.00 Laxsoppa serveras kl 12.00

Här finns vi:
www.vpress.ovh

Veckans konstupplevelse:

Målningar av Albert Edelfelt kan beses i Ateneums utställning Albert Edelfelt var en finländsk målare som levde mellan 1854 och 1905. Han var en betydande gestalt i den finska konstvärlden och hans verk är fortfarande respekterade och studerade. Här *På havet, 1883*

Programmet börjar kl 13.00

Välkomsthälsning Mia Wiik
Stadens hälsning Marit Nilsson-Väre
Spelmansmusik med Sundom Spelmän
Allsång
Festtal Nils Erik Villstrand
Sång av Hans Martin
Sång Gerlúcia Barros Nordlund
Utdelning av föreningens förtjänststecken
Ordet fritt
Spelmansmusik med Sundom Spelmän

Gamla Vasa dagen 20.8.

Gamla Vasa dagen ordnas för sjunde gången. Det finns loppmarknader och caféer/restauranger och livemusik på innergårdar Gamla Vasa-dagen arrangeras 20.8 kl.11-16 för sjunde gången. Dagens innehåll är en blandning av levande musik, historia, loppmarknader och caféer/restauranger och livemusik på innergårdarna. Wasastjerna museet är öppet för alla. Vid museet på innergården hittar du även en karta över områdets evenemang. Under dagen är det också möjligt att bekanta sig med den underbara Korsholms kyrka, som

har öppna dörrar för besökare. Välkommen!

Vasa-Korsholms guider ordnar historisk guidning på söndag, dvs i dag:

En historisk guidning genom Gamla Vasa kl. 12.00, 13.00 och 14.00.

Sjöröware, kungar, baler och fångläger - allt rymms in i Gamla Vasas långa historia. Kl. 14.00 guidning med musikslag från medeltiden till 1940-talet. 6 €/vuxen.

Start vid Köpmansgatan 10. (vaasa.fi)

Johan Kanckos ny kyrkherde i Soli

Johan Kanckos, tillförordnad församlingspastor i Vasa svenska

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua
Bykyrkan i Tiistenjoki, Lappo
The Village Church in Tiistenjoki, Lapua
Церква села Тістенйоки, Лапуа

Fotobilaga på sid 11

Blommor i Vasa. Visst gör stadens trädgårdsavdelning ett underbart arbete så här på våren. För att göra vår stad vacker och trivsamt!

Jarl Hemmer: Onni Kokko Del 2

lösa julihettan. Men varje gång ett tåg dundrade förbi där nere, sköt ett vinddrag ända hit upp, och stråna lade sig ut med marken. Då skymtade fram de gassande gula stenmassorna på andra sidan hanan. Och där, mellan de glödljusa granitblocken, rörde sig brumbrända figurer, nakna ända till midjan.

De krökte sig över sina brakande borrar, och ända hit kunde man se hur solen blinkte i skinnet på dem, som om de varit gjorda av glas. Det var förstås svetten.

Så där hade också far svettats, men han såg nog bussigare ut i alla fall... Far - alltid kom han igen!

Åter dånade ett tåg förbi, åter lade sig grästorvan. Men nu dansade både figurena uppe i stenbrottet och de blanka spåren, som krökte sig ut där nedanför, allt dansade och skälvde bakom en het och dåsig inma, långt borta ...

Han blundade, somnade. Tågen brusade förbi, borrarana sjöngo.

Men nu var där något otäckt, eller drömde han?... Med ens för han upp och slog sig yrvaken kring huvudet. Så tumlade han runt i gräset, som bedövad. Uii!... vad ett getingbett kunde bränna. Det var som eld i hela huvudet.

Han kupade näven, spottade i den och smorde över det svällande stället. Det gav någon lindring åt svedan. Så lade han sig åter som förr, olustig och fientligt stämd mot hela världsordningen.

Allt och alla förföljde honom.

Nu hördes inga borrar, och Inga tåg körde förbi. Han visste vad det betydde. Det var tre-sprängningen.

Strax därpå kommo de första knallarna och brakat av rullande stenblock.

Men alltid var far där igen, och nu mer än någonsin!

En sådan knall hade det varit då i våras, fast den knallen kom långt före sprängningstiden, tidigt på morgonen. När den första borren började surra, genast kom den. Men pappa borrarade ensam på ett ställe de dagarna...

Åter passerade de slitande synerna genom hans huvud, som ännu

församling, valdes i söndags till ny kyrkoherde i Solfs församling.

Han fick 71,6 procent av rösterna.

Kanckos är född och uppvuxen i Vasa, men har en sommarstuga i Yttersundom. Han är prästvigd sedan 2013 och har arbetat i Esbo svenska församling och Vasa svenska församling.

– Jag är jätteglad över att ha blivit vald, dessutom från andra förslagsrum. Jag är glad över alla som röstade, oberoende av vem de röstade på, säger Johan Kanckos i Församlingsbladet-

– De var fint att Solfborna engagerade sig så starkt i valet, trots att det skedde under sommarstugeperioden.

I Solf ser Kanckos fram emot att arbeta med församlingens många engagerade medlemmar. Han vill också se till att församlingen når ut till alla åldersgrupper.

– Jag vill vara en kyrkoherde som är synlig och tillgänglig, säger Kanckos. Jag vill att församlingensborna ska känna att de kan

komma till mig med sina frågor och funderingar.

Kanckos tillträder som kyrkoherde i Solf i augusti.

”Dynamitmannen” i Källby: ”Det var en ’kul grej’ att göra”

Han är numera en internationell kändis. Han var en av huvudnyheterna i FOX TV i USA, och många tidningar och andra mediakanaler har publicerat denna nyhet. Han är alltså en man i Källby i Finland som erkänt att han placerade 26,5 kilo dynamit i två bilar som tillhörde en vän. Mannen säger att han gjorde det som en ”kul grej”, men polisen säger att han kan åtalas för upp till två års fängelse.

De två männen är grannar och kände varandra sedan tidigare, men de är inte längre vänner. Den misstänkte mannen lade dynamiten i bilarna den 3 augusti. När vännen upptäckte dynamiten ringde han polisen.

Polisen har inte kunnat fastställa var dynamiten kom ifrån, men de har uteslutit att det var en terrorattack. Den misstänkte mannen har förhörts av polisen, men han har inte häktats. Han är dock fortfarande misstänkt för brottet.

Mannen har sagt till polisen att

brände efter getingbettet.

Hän såg sig själv, hur hän den klara blåsiga april morgonen gick utmed hanan på väg mot staden. Då kommer en skoock arbetare emot honom, och mitt i skoocken bärs en bår. Det där hade hän ju sett förut vid olyckshändelser, så han tänkte bara i förbigående fråga vem det var och om han ännu hade liv i sig. Men redan på långt håll ser hän att den rödskägga Piilonen går i spetsen och att hän fäktar med armen i vädret. Hej, pojksatan, det här är nog far din i dag, kom nu med tili mamma! Och Piilonen tog honom hårdhänt i nacken och öste en hel flod av sorgsna svordomar ur sitt röda skägg.

Men medan hän vacklade tili under olyckan och det hårda greppet i nacken, förstod hän något. Kvällen förut hade hän ej förstätt det, och nu var det för sent. Kvällen förut...

Hän gjorde sig fri och följde efter skoocken. Ännu i denna dag kunde hän kanna svagheten i knäna, ännu kunde hän se hur det dansade svarta fläckar för ögonen, då hän tittade bort mot bären som gungade där inne bland karlarna.

Så bar det långsamt i väg förbi stationen och opp i det stora röda tegelhuset tili mor. I trappavsatserna flögo dörrarna upp, arbetarfamiljerna störtade ut. Bärarna höjde sig steg för steg msd sin börd, efter dem fylldes hela trappan med folk som sträckte på haisen för att kunna se den blodiga bären, som vinglade och svängde i krökarna.

Gränkvinnorna jämrade sig, ungarna gapade och skreko.

Och så låg fader Kokko död där uppe, medan en läkare kom och plockade ut ur bröstet några bitar av den splittrade borren och skrev något på ett papper.

Och så kom den långa gräten, så begravningen, och sist flyttningen ned till morbror Isak i stugan vid Korsvägen.

Den som tjöt värst de dagarna var syster Anna. Men hän visste vad hän visste, och det var inte många ord hän hade talat med henne sedan dess.

han lade dynamiten i bilarna som en ”kul grej”. Han säger att han inte hade för avsikt att spränga bilarna, utan att han bara ville se hur vännen skulle reagera.

Polisen säger att mannens beteende är mycket allvarligt och att han kan åtalas för upp till två års fängelse. De säger också att det är viktigt att allmänheten är medveten om att det är ett brott att hantera sprängämnen.

”Mars till sju underverk” i Vasa torsdagen den 24.8

Mars till 7 underverk är ett aldrig tidigare skådat spektakel som kombinerar militärmusik och spelvärlden. Föreställningen kommer att ses på Vaasan Sähkö Arena torsdagen den 24 augusti kl 19.00.

March to the Seven Wonders

är ett äventyr som följer spelens klassiska struktur, där mönstermarscher och band är inblandade i att passera de olika nivåerna: några som vakter av pussel, några som labyrintliknande element. Föreställningens scen är lika stor som en ishallsarena och spelvärdens spektakulära bilder skapas på ett tiotal stora skärmar.

Musiken som komponerats och skrivits för föreställningen fullbordar helheten, och på läktaren känns det som om man följer spelets framsteg live. De massiva öppnings- och avslutningsnumren tar andan ur dig, det är sällan 300 artister på scenen samtidigt. Kaisa Leppänen och Tuuli Paju, med underbara röster, lyser i huvudrollerna.

March to Seven Wonders är en rikstäckande turné av försvarsmakten som besöker sju platser i augusti och september. Presentationen är Rekommenderad ålder 7 år.

Biljetter till föreställningen March to Seven Wonders finns till försäljning på Ticketmaster.

Wasa Future Festival en framgång

Den årliga festivalen i Bock's utrymmen med ett rikligt program om samhällsbyggande i alla dess former samlade en riklig publik,

25 seminarier hölls i fullsatta salar.

Dessutom kunde intresserade följa seminarierna hemma och uppskattningsvis 2500 personer gjrde detta. Sannolikt nådde festivalen ut till 2500 besökare.

– Antalet besökare har ungefär dubblats, det är bra siffror med tanke på att det var krävande seminarier, säger Sture Udd, Wasa Future Festival's arrangör.

Att festivalen är viktig bevisas också av att minst 3 presidentkandidater gästade festivalen,

nämigen Pekka Haavisto, Jutta Urpilainen och Hjallis Harkimo. Det är högst sannolikt att någon av dem är vår följande president.

I framtiden kan patienter med celiaki få hjälp med kostkostnader

Celiakiförbundet är glada över celiakiersättningen i regeringsprogrammet

Celiakiförbundet tackar för att du skriver in celiakiersättningen i regeringsprogrammet. På sidan 23 i regeringsprogrammet står det att ”celiakiersättningen ska återställas med tyngdpunkt på minderåriga och vuxna med lägre inkomstnivå”.

– Rösterna från personer med celiaki har äntligen hörts! Stort tack till alla som har arbetat för celiakiersättningen, säger Niina Puro-nurmi, verkställande direktör för Celiakiförbundet.

Celiaki är en livslång autoimmun sjukdom, vars enda behandling är en absolut exakt glutenfri diet. Enligt den prisanalys som Celiakiförbundet genomfört medför glutenfri kostterapi merkostnader på över 700 euro per år.

Personer med celiaki fick ett kostbidrag på 23,60 euro per månad fram till slutet av 2015. Stödet stoppades som ett led i regeringens åtstramningar.

II.

En kväll några dagar senare kom Onni hem från sin nya tjänst i staden. Han var lätt till sinnes och gick rak i ryggen. Hans nya förman bemötte honom väl, han hade både bättre lön och mat än förut. Det var bra att den fördömda russinlådan råkade spricka.

Träden vid väggkanten doftade, ty det hade regnat nyss. För varje vindpust föll det en glimmande skur ur dem, det var som ett helt fyrverkeri. Också fågelsången lät så underligt ny och klar.

Vid Korsvägen stod Kalle och visslade, med ena armbågen stödd mot morbror Isaks grindstolpe. Så snart han fick sikte på sin vapenbroder från vårens många slagsmål med Rörströmska pojkar-na, tände han med vana en cigarett, sköt tändsticksasken ned i västfickan och slog om till en marschstump. Han kom långsamt emot Onni, gungande på benen och med betydelsefull uppsyn. Det märktes att han låg inne med viktiga hemligheter.

– Hej, din springråtta!

– Hej, Kalle.

– Vet du vad? Han svepte in sig i enröksky, som kom strömmande ur hans näsborrar

– Nä?

Kalle svarade inte genast. Han förstärkte betydelsen av sina ord med en konstpaus, under vilken han hissade upp sina vida ligapojksbyxor genom en hastig skruvning av överkroppen. Så såg han med värdighet på Onni och sade långsamt:

– Snart smäller det. På allvar.

– Hur så?

– Jo, sir du, ryssarna tänker sätta på tronen en kar' som heter Le-noin. Han är en av våra pojkar. Bara den saken är klar, då smäller det också här i landet. Tänne färgen. Vi kommer att vrida nacken

av varenda borgare, och sen är det vi som sitter i bilarna. Det blir en jävla dans. Några tänker vi låta leva, för att tömma pottorna åt oss och ryssarna. När sen den här pojken vill ta sig en rök, så ropar han bara: Hej, din förbannade bankdirektör, kom hit och tänd cigaren åt Kalle Mäkinen! Men raska på, för annars skjuter jag dig!

– Jojo, det kommer att smaka det.

Onni svarade inte genast. Han såg ned mot Kalles kängor, som låto två spruckna spetsarsynas under de ofantligt vida långbyxor-na. Till sist sade han:

– Varifrån har du allt det där?

– Lauri, bror min, svarade Kalle lakoniskt. Han är ingen liten her-re hän. Han är som bästoch underhandlar med ryssarna om vapen, som vi ska få.

Onni spottade.

– Alltid är det ryssar och ryssar .. Duger ni tili ingenting själva?

– Det var väl fan och hans helvete! skrek Kalle. Jessus en sån käft! Om vi duger tili nånting?

Men för att skjuta folk måste man väl ha gevär! Du vet förstås inte att herrarna rustar allt vad de orkar - slaktargardena! Du tänker väl gå med dem du.

Han slängde cigarettens häftigt i grindstolpen, svängde runt på klacken och vandrade bort med flaxande byxan. Då han vek av i Korsvägen stack han händerna i fickorna, vände en smula på huvudet och ropade:

– Gå nu hem, slaktarpojke, och kyss mamma din i svansen.

Onni tog upp en sten från vägen. Men han ångrade sig med det-samma, kastade den i den andra grindstolpen och gick in. -

Redan i farstun hörde han en främmande, ivrig röst. Det satt en obekant karl vid bordet, han var inte en arbetare och inte heller en herre, någonting mitt emellan. Han var klädd i en grå gummi-kappa, en sådan som hemkonorna emigranter bruka bära, kragen höll han uppslagen mitt i värmen, och sin svarta skärmhätta hade han skjutit upp från den svettiga pannan. Hans ansikte var magert och lysande gråblekt, med en väldig underkäk som tuggade fram ett

Karnevaltåget

under konstens natt var detta år underbart, givande, vackert, inspirerande och enormt omtyckt av en riklig publik!

För närvarande stöder samhället endast kostbehandling av barn med celiaki. Barn med celiaki har rätt till grundläggande handikappersättning som är 102,85 euro per månad. När barnet fyller 16 år upphör stödet.

– Att utöka stödet till unga med celiaki mellan 16 och 18 år är väldigt viktigt. Föräldrar till barn med celiaki har varit oroliga för att stödet upphör när de unga blir självständiga och flyttar på egen hand, säger Celiakiförbundets socialförsäkrings- och sjukvårdsexpert Minna Halve.

– Vi väntar på mer detaljerad information från regeringen om stödet och principerna för att bevilja det. Vi hoppas att genomförandet av ärendet kommer att gå snabbt i riksdagen, säger Puro-nurmi. Källa: Glutenfri.

Välfrädsområde stärker ekonomisk integration genom initiativ för sociala krediter

I ett försök att stärka finansiell inkludering och lindra ekonomiska svårigheter har Österbottens välfrädsregion infört ett banbrytande initiativ: social kredit. Detta nya koncept syftar till att ge kredit till låginkomsttagare och sårbara individer och familjer som står inför utmaningar när det gäller att få tillgång till traditionella krediter på grund av faktorer som dåliga kreditbetyg eller brist på säkerheter.

Social kredit, en alternativ utlåningsmetod, fungerar som en livlina för dem som annars skulle kämpa för att säkra krediter från konventionella källor. För att kvalificera sig för denna hjälp

måste de sökande uppvisa en konsekvent och adekvat inkomstkälla, såsom intjänad lön eller pension. Omfattningen av beviljade krediter faller inom ramen för Österbottens välfrädsregions kreditfond.

Huvudsyftet med detta initiativ är att förhindra ekonomisk marginalisering och överdriven skuldsättning bland mottagarna samtidigt som man främjar självförsörjning. Administrationen av sociala krediter följer bestämmelserna i lagen om social utlåning (1133/2002). Före godkännande ges kreditmottagare omfattande skriftlig information som beskriver de behörighetskriterier som anges av välfrädsregionen.

Omfattningen av social kredit är mångsidig, utformad för att tillgodose en rad trängande behov som påverkar en individs eller familjs oberoende funktion. Dessa kan omfatta att återfå finansiell stabilitet, bryta skuldcykeln, säkerställa stabila bostäder, övervinna sociala kriser och öka självförsörjningen. Dessutom kan initiativet stödja rehabiliteringsinsatser och underlätta sysselsättningsmöjligheter. Noterbart kan social kredit till och med tillämpas på bostadsköp i vissa fall.

Det finns dock vissa begränsningar för beviljandet av sociala krediter. De som får regelbundet försörjningsstöd eller är inskrivna på heltidsstudier är inte behöriga. Studenter som främst förlitar sig på statligt stödda studiemedel och lån är vanligtvis uteslutna, med undantag för de studenter som tvingas betala tidigare mindre skulder för att få tillgång till lån. Dessutom ges sociala krediter i allmänhet inte

för entreprenörsträvanden eller individer med aktiva personliga skuldsaneringsprogram.

Trots dess lovvärda mål står genomförandet av sociala krediter inför utmaningar, inklusive ekonomiska begränsningar. Dessutom måste kreditsökande uppfylla vissa villkor, såsom att visa att det är möjligt att erhålla konventionella krediter inom deras möjligheter eller att de kan spara det erforderliga kreditbeloppet under en rimlig period. Den sökandes förmåga att betala tillbaka lånet är en viktig faktor, liksom att säkerställa att krediten inte bidrar till ytterligare oorganiserade skulder. Dessutom kan individer som omfattas av ett privat skuldarrangemang inte ådra sig ytterligare skulder utan borgenärens samtycke.

Eftersom välfrädsregionen Österbotten är pionjärer för detta innovativa tillvägagångssätt för ekonomiskt stöd, syftar den till att lyfta marginaliserade individer och familjer, bryta ner barriärer för finansiell stabilitet och oberoende, och i slutändan främja ett mer inkluderande samhälle.

Båttrafik Vasa-Sundsvall

I många år gick en färja mellan Vasa och Sundsvall, men den trafiken upphörde sedan för 27 år sedan.

Nu har staden Sundsvall tagit initiativ till att denna färjerutt borde förverkligas igen. Intresset i Sundsvall är stort och också Vasa skulle nog ha nytta av en sådan färjelinje. Man börjar med att utreda behovet och att en ny färjelinje inte skulle inverka negativt på trafiken mellan Vasa och Umeå.

Nolltolerans mot rasism

Vår nya regering har förklarat att den följer nolltolerans mot rasism. Men bekymren fortsätter. Finansministern Riikka Purras som 31-årig skriva texter är så

ofattbart rasistiska att läsare inte kan godkänna dessa. Hon var ingen tonåring då hon skrev dessa texter som 31-åring.

Ilkka-Pohjalainen,

vår lokala finskspråkiga kollega kommer från och med i höst inte alls att utkomma på söndagar. Detta kan upplevas litet konstigt, eftersom söndagar säkert är den dag då prenumeranterna skulle ha bäst tid att läsa tidningen.

Men något stort problem är detta ju inte eftersom finskspråkiga "Waasan Päivälehti" ju utkommer på söndagar. sN

Våra tidningars ISSN-nummer

Det finska ISSN-centret har gett våra tidning internationella tidsskriftskoder, så kallade ISSN-koder. Detta efter ganska ingående övervägande.

Så nu är vi officiellt en del av den finländska tidningsvärlden. Vi är tidningar "på riktigt".

Vårdgaranti

Till läkare inom 2 veckor, från 1.9.23

Inom primärvården ska patienter erbjudas icke-brådskande vård inom en kortare tid än för närvarande från och med den 1 september 2023. Den längsta väntetiden inom den öppna sjukvården förkortas från tre månader till 14 dygn och för mun- och tandvårdens del från sex månader till fyra månader.

Dessutom ska patienten från och med den 1 september få en bedömning av vårdbehovet och hur brådskande behovet är samma dag som hen varit i kontakt med en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården. Ändringen av bestämmelsen gäller också mun- och tandvård inom primärvården. Vid den individuella bedömningen av vårdbehovet bedöms också om patienten behöver vård snabbare än inom den längsta väntetid som anges i lagen.

Riksdagen godkände en lagändring som gäller vårdgarantin i november 2022, och social- och hälsovårdsministeriet har sänt välfrädsområdena en anvisning om genomförandet av bestäm-

melserna den 14 juli 2023. Ändringen påverkar förutom primärvården, som välfärdsområdet eller Helsingfors stad har ansvaret för att ordna, också studerandehälsovården och hälso- och sjukvården för fångar.

Den skärpta vårdgarantin gäller när det är fråga om sjukdomar, skador, komplikationer i samband med långtidssjukdomar, nya symtom eller försämrade funktionsförmåga.

Fågelinfluensa

Livsmnedelsverket granskar 400 pålsfarmer

Alla pålsfarmer i vårt land skall granskas. I ett tjugotal har hittats fågelinfluensa, speciellt i mellersta Österbotten. Detta stora arbete inleds i september bland annat med hjälp av lokala veterinärer.

Klimatförändringen

Juli var den varmaste månaden i världshistorien

Juli 2023 var den varmaste månaden i världshistorien, enligt data från NASA och National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA). Den globala genomsnittstemperaturen för juli var 1,67 grader Fahrenheit (0,93 grader Celsius) över genomsnittet för 1900-talet, vilket gör det till den 45:e månaden i rad som är varmare än genomsnittet.

Den varmaste juli som registrerats var tidigare juli 2016, som var 1,64 grader Fahrenheit över genomsnittet. De fem varmaste juli som registrerats har alla inträffat sedan 2015.

Den extrema värmen i juli drevs av ett antal faktorer, inklusive La Niña, ett klimatmönster som får det tropiska Stilla havet att svalna. La Niña leder vanligtvis till varmare vintrar på norra halvklotet och kallare somrar på

södra halvklotet. Men i år hade La Niña motsatt effekt, vilket ledde till varmare somrar på båda halvkloten.

Det varma vädret i juli fick ett antal konsekvenser, inklusive:

Ökade skogsbränder i västra USA och Kanada

Smältande glaciärer på Grönland och Antarktis

Stigande havsnivåer
Mer extrema väderhändelser, som värmeböljor, torka och översvämningar

Den varmaste månaden i världshistorien är en skarp påminnelse om farorna med klimatförändringar. Världen värms upp i en alarmerande takt, och konsekvenserna märks redan runt om i världen. Vi måste vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och mildra effekterna av klimatförändringarna innan det är för sent.

Kommentar

Nyheten att juli var den varmaste månaden i världshistorien är en nykter påminnelse om klimatförändringarnas verklighet. Bevisen är tydliga att planeten håller på att värmas upp, och konsekvenserna blir mer och mer allvarliga.

Vi måste vidta åtgärder nu för att minska utsläppen av växthusgaser och mildra effekterna av klimatförändringarna. Vi har inte råd att vänta längre. Vår planets framtid beror på det.

Presidentvalet

Presidentvalskandidater hittills

Det finns redan många förslag. Här är en lista över de viktigaste: Vid sitt partimöte den 18 juni 2022 valde Liike Nyt sin ordförande, riksdagsledamot Hjallis Harkimon, till sin ordförandekandidat.

De gröna beslutade på sitt partimöte den 10 juni 2023 att stödja Pekka Haavisto i valet, som kandiderar till presidentposten genom väljarföreningen. På så sätt kanske Pekka Haavisto vill ta avstånd lite från de gröna i valet, de gröna misslyckades kapitalt i senaste riksdagsvalet.

Historieförlaget i Finland:

Hans Björknäs

Alexandra Theodora
Frosterus-Sältin

och hennes tavlor

Historieförlaget i Finland

Boken om Alexandra Theodora Frosterus-Sältin och hennes tavlor kan köpas bland annat här: Akasemiska bokhandelns nätbokhandel adlibris.fi

EU-kommissionär Jutta Urpilainen har sagt att hon överväger en kandidatur när hon besökte Vasa för en vecka sedan och SDP har beslutat att bjuda in henne som partiets kandidat i november. Sanna Marin uppmuntrade Jutta att bli kandidat häromdagen.

Koalitionens ordförande Peteri Orpo sa den 14 augusti 2023 att Alexander Stubb kommer att bli tillfrågad att vara koalitionens presidentkandidat, som sedan har tackat ja. Antti Häkkänen, som tidigare funderat på att kandidera till presidentposten, sa samma dag att han stöder Alexander Stubbs kandidatur. Beslutet var

enhälligt även om flera personer i ledande positioner hade stött Häkkäs tidigare.

Li Andersson har sagt att han överväger kandidaturen. Förmodligen inte en särskilt bra idé, eftersom rösterna som ges till honom minskar Jutta Urpilainens chanser att nå andra omgången.

Finlands Banks chef, Olli Rehn, meddelade att han var villig att kandidera till presidentposten den 21 juni 2023. Han började samla in supporterkort till presidentvalet med hjälp av väljarföreningen.

Tidigare riksdagsledamoten Paavo Väyrynen (Centrum) meddelade att han var villig att vara presidentkandidat den 12 juni 2023. Han började samla in supporterkort till presidentvalet med hjälp av väljarföreningen. Väyrynen meddelade att han inte kunde stödja Olli Rehns (Centrum) eventuella kandidatur. Paavo själv minns nog inte hur många gånger han har varit kandidat.

Mika Aaltola, chef för Utrikespolitiska institutet, meddelade den 3 augusti 2023 att han skulle söka kandidatur med hjälp av väljarföreningen.

Den 30 juni 2023 hör maktens

partimöte till folkpartiet som beslutade om partiets deltagande i presidentvalet 2024. Partiets ordförande Ano Turtiainen anser inte att valdeltagandet är helt säkert, eftersom Turtiainen tror att Ryssland kommer att ockupera Finland före valet.

Först i december är den slutliga kandidatlistan klar. Om du inte är partikandidat behöver du samla in 20 000 stödkort. Om det är många kandidater kan det hända att det har lite inflytande på vilka två som tar sig till andra omgången.

Spännande val framför oss!

I dag

Google, AI och journalistik

Googles AI-drivna sökning kan rasera journalistbranschen

Google har avslöjat en ny AI-driven sökfunktion som kan ha en förödande inverkan på journalistbranschen. Funktionen, kallad "Search Generative Experience", eller SGE, skulle ge användarna en kort sammanfattning av en nyhetsartikel eller annat innehåll, utan att någonsin länka till den ursprungliga källan.

Detta kan få en rad negativa konsekvenser för förlagen. För det första skulle det stänga av deras trafik till Google, som är den primära källan till trafik för de flesta nyhetswebbplatser.

För det andra skulle det göra det svårt för publicister att tjäna pengar på sitt innehåll, eftersom användare skulle vara mindre benägna att klicka sig vidare till originalartikeln om de kunde få en sammanfattning på Google.

För det tredje skulle det göra det lättare för Google att kontrollera berättelsen. Om Google är den enda som sammanfattar nyhetsartiklar kommer det att ha stor makt att bestämma vilken information folk ser och inte ser.

Google har sagt att man planerar att kompensera publicister för innehållet som används i SGE, men det är inte klart hur mycket pengar publicister kommer att få. Det är inte heller klart hur Google ska förhindra att SGE används för att sprida felaktig information.

Om Google inte tar itu med

dessa problem kan SGE få en förödande inverkan på journalistbranschen. Det kan leda till att många nyhetsorganisationer stängs och göra det svårare för människor att få korrekt information.

Det är dags för Google att ta ett steg tillbaka och ompröva sina planer för SGE. Företaget måste hitta ett sätt att stödja journalistbranschen, inte förstöra den.

Under tiden måste förlagen börja fundera på hur de kan anpassa sig till det föränderliga landskapet. De måste hitta nya sätt att nå publiken och generera intäkter. De måste också vara mer vaksamma på faktakontroll och förhindra spridning av desinformation.

Journalistikens framtid är osäker, men en sak är säker: Googles AI-drivna sökning är ett stort hot. Publisister måste agera nu för att skydda sin bransch.

Evenemang

ALBERT EDELFFELTS utställning i

ATENEUM i Helsingfors pågår fram till den 17.9.23
Sevärd!

TIKANOJAS KONSTHEM

Kaarina Heikinheimos 5+

Vad är det här för ett hus?

Förra veckans hus:
Tikanoja

rumsutställning

Textilkonst, från koppartråd till textilreliefer

En välkänd textilkonstnär från Vasa. I utställningen en estetisk ensemble av stor skala.

Utställningen pågår till den 24 september

CHRISTINA BAROQUE

1-3.9.23 i Kristinestad
www.vaasabaroque.fi

Celiakivecka 4-10.9.23

Nationella celiakiveckan i början av september äger rum över hela Finland! Celiakiveckan som anordnas årligen vecka 36 är den mest hektiska veckan med evenemang i vår organisation.

Veckans slogan är "Höstskörd utan gluten".

keliakialiitto.fi/kelakiaviikko.

LAPPO ORGELFESTIVAL 7-10.9.23

Konstnärlig ledare:

organist Jimi Järvinen

www.lapuanurkufestivali.fi

FINLADS NATIONALGALLERI KIASMA

HELSINGFORS

GRATISDAG 8.9.23 KL 10-20

<https://kiasma.fi/sv/>

KUNTSIS MUSEUM FÖR MODERN KONST

Linjens dimensioner

9.9.23 - 14.4.24

Hur konstnärer arbetar med linjen, där dess form sätter sig som en enkel penn- och kolteckning eller som en rumslig installation. Linjens variationer kan ses i gruppställningen på Kuntsi museum för modern konst. Både finländska och internationella samtidskonstnärer – 18 konstnärer och grupper av konstnärer – presenterar sig själva som en del av sitt konstnärliga arbete.

VASA STADSTEATER

"Nunia ja konnia", ensi-ilta 9.9.23

Svengaava musikaalikomedia

WASA TEATER

Vänd om min längtan

Urpremiär 16.9.2023

Ny nordisk musikal av Ann-Liise Bertell, Thomas Enroth, Åsa Jinder, Nils-Petter Ankarblom. Regi av Erik-André Hvidsten.

<https://www.wasateater.fi/>

VAASA BAROQUE

Höstens operahändelse!

Joseph Martin Kraus: PROSERPIN

Kraus opera Proserpin har finsk premiär på Vasa Barock, framförd av en internationell solistgarde och Vasa stadsorkester. Föreställningarna är fredagen den 13 oktober 2023 och lördagen den 14 oktober 2023 kl 19:00 i festsalen i Vasa stadshus.

<https://vaasabaroque.com/>

"Lautasella"(På tallriken)-mässan 28-29 oktober 2023

Celiakiförbundet och Messukeskus anordnar mässan Lautasella 2023 i Helsingfors från lördag till söndag 28-29 oktober 2023. Mässan hålls samtidigt med Bokmässan och evenemanget Vin & Mat.

Lautasellamässan samlar olika specialkost under ett tak på Helsingfors Mässcentrum. Föreläsningar och informationstillfällen på Lautasellascenen ger tips för en bra, trygg och välsmakande vardag.

Inom området Glutenfritt liv presenteras, smakas och säljs endast glutenfria produkter. keliakialiitto.fi/messut.

RUSK

Kammarmusik i Jakobstad

21–25.11.2023

Kungligt kalas

Internationell kreativitet den mörkaste tiden på året

<https://ruskfestival.fi/>

Ukraina

Chefen för Ukrainas presidents kontor träffade generaldirektören för Världshandelsorganisationen

17 augusti 2023 - 23:14

På instruktioner från Ukrainas president Volodymyr Zelenskyy träffade chefen för Ukrainas presidents kansli Andriy Yermak Dr. Ngozi Okonjo-Iweala, generaldirektör för Världshandelsorganisationen, som är på besök i Ukraina.

Huvudämnet för mötet var skyddet av frihandeln, i synnerhet i Svartahavsregionen, som är hotad på grund av Rysslands aggression mot Ukraina.

Chefen för presidentens kansli betonade Rysslands avsiktliga förstörelse av Ukrainas transport- och jordbruksinfrastruktur och blockaden av ukrainska hamnar, som Ryssland använder för att störa varuflödet, i första hand tillförseln av ukrainska jordbruksprodukter, och för att bedriva matutpressning.

”Rysslands agerande utgör ett direkt hot mot livsmedelsförsörjningen och kränker handelsfriheten, särskilt i Svarta havet”, betonade Andriy Yermak.

I detta sammanhang föreslog han att man skulle överväga möjligheten att involvera Världshandelsorganisationen i genom-

förandet av den andra punkten i den ukrainska fredsformeln, med titeln ”Livsmedelssäkerhet”.

”Din personliga auktoritet och WTO:s inflytande på internationell handel kan spela en viktig roll i genomförandet av fredsformelns livsmedelssäkerhetspunkt. Det handlar inte bara om att återställa internationell rätt och frihandel, utan också om att stabilisera priserna på världsmarknaden. och tillgång till jordbruksförnödenheter för de fattigaste länderna, där Ukrainas inflytande är mycket betydande”, betonade byråns chef.

Parterna enades om att göra ansträngningar för att återställa fullständig export från Ukraina, stärka livsmedelssäkerheten i världen, särskilt genom det humanitära initiativet Grain from Ukraine, öka WTO:s roll för att återupprätta freden i Ukraina och övervinna fattigdom och hunger i världen.

Licens: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. Länk: www.president.gov.ua

Ryssland

Bensinstation exploderade

Detta hände i veckan i Dagestans huvudstad Makhachkala. En brand i en bensinstation spred sig till ett lager där 100 ton salpiter förvarades. Och detta exploderade, bensinstationen försvann, närmare 40 döda och ett hundratal skadade. Det var för övrigt salpiter som exploderade i Beirut för något år sedan och i Oslo i samband med Breiviks terrordåd 2011.

Hälsa

136 frågor om celiaki

I Finland har omkring 2% av befolkningen denna sjukdom, men fler än varannan vet inte om det. Dessutom har sannolikt lika många människor till en glutenintolerans av annat slag, med samma symtom som vid celiaki. Detta är anledningen till varför det är så viktigt att sprida kunskap

om sjukdomen och dess behandling.

Denna bok, 136 frågor och svar om celiaki kommer att publiceras i flera avsnitt i vår tidning, några veckor framåt.

Sid 9-10

Donanemab, ett nytt effektivt läkemedel mot Alzheimer

Alzheimers sjukdom är en progressiv hjärnsjukdom som orsakar minnesförlust och kognitiv försämring. Det finns inget botemedel mot Alzheimers sjukdom, men det finns behandlingar som kan hjälpa till att bromsa utvecklingen av sjukdomen och förbättra livskvaliteten.

Ett nytt läkemedel som heter donanemab har visat lovande för att bromsa utvecklingen av Alzheimers sjukdom. Donanemab är en monoklonal antikropp som riktar sig mot amyloida plack, som är klumpar av protein som byggs upp i hjärnan hos personer med Alzheimers sjukdom. Dessa plack tros spela en roll i utvecklingen av Alzheimers sjukdom.

En klinisk prövning av dona-

nemab hos personer med tidigt stadium av Alzheimers sjukdom fann att läkemedlet avsevärt bromsade utvecklingen av sjukdomen. Deltagare som fick donanemab upplevde mindre kognitiv försämring och hade en långsammare nedgång i sin förmåga att utföra dagliga aktiviteter än deltagare som fick placebo.

Donanemab är inte utan biverkningar. De vanligaste biverkningarna av donanemab är amyloidrelaterade avbildningsavvikelser (ARIA), som kan orsaka svullnad eller blödning i hjärnan. ARIA kan vara allvarligt, men det är vanligtvis tillfälligt. Andra biverkningar av donanemab inkluderar infusionsreaktioner, huvudvärk och trötthet.

Donanemab är ett lovande nytt läkemedel mot Alzheimers sjukdom. Det är det första läkemedlet som visar att det avsevärt kan bromsa utvecklingen av sjukdomen hos personer med tidigt stadium av Alzheimers sjukdom. Donanemab är inget botemedel mot Alzheimers sjukdom, men det kan hjälpa personer med sjukdomen att leva längre och få bättre livskvalitet.

Om du eller någon du känner har Alzheimers sjukdom, prata med din läkare om donanemab kan vara ett bra behandlingsalternativ. Läkemedlet är dock ännu inte på marknaden.

”Detta resultat tyder på att denna klass av läkemedel faktiskt är riktigt bra på att bromsa Alzheimers sjukdom. Jag hoppas verkligen att vi snart kommer att få tillgång till dem kliniskt även

Veckans bild

Mammans vakande öga

i vårt land.” Henrik Zetterberg, professor vid Göteborgs universitet, som gav ett utlåtande för Alzheimerfonden i Sverige.

Teater

Nästa spelår på Wasa Teater

Stor nordisk satsning, tragikomiska relationsdramer och världspremiär för älskad barnboksserie.

– Wasa Teater har ett spännande och fullspäckat spelår framför sig, med inte mindre än tre urpremiärer, helt nya verk som vi får ta del av på Wasa Teaters stora scen. På repertoaren finns också två klassiker för den yngre publiken, en väldigt gammal och en riktigt modern, och en komisk men svart pärla. Vi berättar historier om människans varande i världen, hur svårt och underbart det är, samtidigt. Det finns verkligen skäl att besöka teatern nästa år, säger Ann-Luise Bertell teaterchef.

Spelåret 2023-2024 inleds på traditionellt vis med en premiär för de yngsta. Lina Ekblad kommer att regissera Tuuli Heinonen och Julia Johansson i en dagisuppsättning av den klassiska sagan Kejsarens nya kläder. Föreställningen kommer att turnera i daghem runt om i Österbotten, men kommer också att framföras på

teaterns lilla scen Vasallen.

Den 16.9 är det premiär för en ny nordisk musikal. Musikalen Vänd om min längtan, med upphovspersoner från tre nordiska länder, är Musikalen är ett personligt emigrantöde som utforskar teman som kärlek, längtan, sorg och alla val vi gör. Musikalen baserar sig på boken med samma namn av Ann-Luise Bertell. Berättelsen, musiken, skriven av Thomas Enroth, och sångtexterna, av Åsa Jinder, skapar tillsammans en vacker och berörande resa. Musikarrangemangen görs av den internationellt anlitade dirigenten Nils-Petter Ankarblom. Föreställningen regisseras av Erik-André Hvidsten.

Maria gestaltas av Sarah Nergård och Lilli Sukula-Lindblom. Dessutom medverkar Wasa Teaters skådespelare: Markus Lytts, Maria Udd, Carola Sarén samt gästerna Thomas Lundin, Filip Ohls, Isa Lindgren-Backman, Jon Henriksen och Ester Rudnäs. Orkestern leds av kapellmästare Ralf Nyqvist. (<https://www.wasateater.fi/>)

Musik

Korsholms Musikfestspel Den nya operan TOVE TEU-

Nästa vecka: Härliga Konstens natt!

Nedmonteringen av silorna kan ses genom Siilolive

Vasas betongsilos byggdes 1958-63. I närheten av dem fanns en kvarn som sedan lades ner 1992. Silorna har inte använts sedan dess. För tjugo år sedan planerades studentlägenheter för silos. En bra idé, men hindret var svamptillväxten på betongkonstruktionerna.

Nu har nedmonteringen av silorna påbörjats, i slutet av april i år. Med hjälp av en webbkamera kan du följa hur demonteringen fortskrider.

Denna bild togs den 7 augusti 2023. Webbkameran hittar du här: <https://www.vaasa.fi/siilolive/>

VALLA uruppförs på sommaren 2024

Musikfestspelen Korsholm producerar en ny opera för sommaren 2024. I samband med

Musikfestspelen uruppförs operan TOVE TEU-VALLA i Östermarks kyrka. Handlingen och tematik kring Tove Janssons enda sakrala verk, altartavlan ”Tio jungfrur” i Östermarks kyrka.

Humor

Efter skilsmässan

Damen: — Du kan ha barnet hos dig halva tiden

Sir: — Utmärkt!

Damen: — Nämligen alla nätter.

Operaupplevelser

Hundratals operor - som kan avnjutas hemma:

Det är inte alls så lätt gå på opera. Det är långt till Helsingfors och till de stora operahusen i London och New York. Men vi kan ändå njuta av opera, virtuellt, och besöka världberömda operahus. Via denna sida kan vi se många av de bästa operorna framförda av världens främsta operasångare. Välkommen med i denna grupp!

Gå till Facebook och skriv in *operaupplevelser* i sökrutan.

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermoderna dagstidning.

Annonspriset är 6 €/spaltmillimeter. Standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 30% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com

som jpg, tiff eller png, annonserna förminskas sedan till spaltbredd 46 mm.

Wasa Dagblad
wasadagblad@gmail.com

Hälsobilaga

Frågor och svar om celiaki Del 5

Stämmer det att man inte kan dricka öl eller konjak då man har celiaki.

Nej, det stämmer inte.

Det finns ett stort antal glutenfria ölsorter i Finland och om man någon gång måste dricka en bastuöl som inte är märkt glutenfri så är det högst ofarligt. Men det bör vara ljus öl porteröl kan innehålla större mängder gluten.

Destillerade alkoholsorter som vodka, och whisky är glutenfria trots att råämnet är glutenhaltigt såd. Och konjak är naturligtvis glutenfri. Råämnet är vindruvor och drycken är destillerad. Vin är också glutenfritt.

Men alkohol i större mängder är inte hälsosamt, oberoende om man har celiaki eller inte.

Bör man undvika kosmetica, läppstift, ögonsmink och liknade om de innehåller gluten?

Ja, det kan vara skäl att undvika, även om mängden gluten i sådana produkter nog är minimalt.

Men det kan vara svårt att hitta glutenfria produkter, eftersom kosmetika inte är livsmedel, det kan vara svårt att hitta en fullständig förteckning över de råämnena som använts.

Kan man "någon gång" äta glutenhaltig mat trots att man har celiaki? Det finns nämligen väldigt goda bröd som jag gärna skulle äta av och till.

Nej. Har man celiaki bör kosten vara glutenfri. Visst händer det misstag för oss alla ibland, speciellt då man är utomlands och kanske inte förstår språket, men detta är inte något problem, Men att medvetet "fuska", nej,

det skall man inte göra.

Finns det gluten i vetekli?

Kli är skalet runt vetekärnan, och själva skalet är glutenfritt. Men vid tillverkningen av vetekli kan man inte undvika att en liten del av kärnan ibland kommer med och därför får man utgå från att vetekli inte är glutenfritt.

Är kött glutenfritt? Också kött från en gris som matats med spannmål hela sitt liv?

Ja. Rent kött är glutenfritt, oberoende av hur mycket

vete, korn och råg grisen har fått i sig.

Men i tillverkningen av olika köttprodukter kan gluten tillsättas, så där blir det att läsa produktens information.

Vårt barn med celiaki kom en dag springande genom grannes vetefält. Kan det vara farligt?

Nej. Men grannen kan bli ledsen.

Är glass glutenfritt?

Ja. Glass är en glutenfri mjölkprodukt. Men glassen kan vara förpackad i olika slag av våfflor och de är inte glutenfria.

Är sötsaker glutenfria?

Många är det, men inte alla. Så, det är bara att ta fram förstoringsglaset och läsa det finstiltat.

Om man har hund eller katt, borde deras mat vara glutenfri om en i familjen har celiaki?

En intressant fråga, och det finns två svar.

Nej, keldjuren får äta den mat de mest tycker om.

Ja, det kan finnas en ide i att hela hushållet är glutenfritt. Torr djurmat har en tendens att damma och det här dammet kan söka sig vart som helst. Och något problem är detta ju inte eftersom det finns ett rikligt utbud av glutenfri hund- och kattmat.

Vilket svar som är rätt vet jag inte. Någon vetenskaplig forskning om detta har jag inte sett. Men i USA finns det en del experter som röstar för svar nummer 2.

Går man upp i vikt med glutenfri kost?

Den risken finns. Vid en obehandlad celiaki går en del av näringen förlorad eftersom den inte absorberas helt från tunntarmen. Med glutenfri kost läks slemhinnan och efter någon månad absorberas all näring. Om personen med en nydiagnostiserad celiaki då äter lika mycket som tidigare kommer vikten att stiga.

En studie från USA omfalltande 371 personer visade att vid diagnostidpunkten var 40% överviktiga eller obesa. Under två års uppföljning gick 80% upp i vikt och 51% blev överviktiga. Att gå upp i vikt - visst är det ett tecken på hälsa, matsmältningen fungerar bra och aptiten är ok - men på lång sikt är övervikt inte hälsosam.

Det här är en sak som man lämpligen kan ta till tals med näringsterapeuten vid kontrollbesök.

Hjälper glutenfri kost mot irriterad tarm?

Irriterad tarm (Irritable bowel syndrome, IBS, på engelska är en funktionell och mycket vanlig störning i tarmens funktion. Den orsakar diarre och/eller förstoppning, gasbesvär och obehag i magen.

Symtomen lindras ofta efter tarmtömning. Men till skillnad från celiaki, vid denna sjukdom finns inte någon inflammation i tarmslemhinnan eller skada på denna.

Gluten kan vara svårsmält och kan bidra till symptom vid irriterad tarm, och då kan glutenfri kost lindra besvären.

Men glutenfri kost skall man inte påbörja innan celiaki är utesluten med blodprover.

Någon klar rekommendation att använda glutenfri kost vid irriterad tarm finns inte, men om man har mycket besvär finns det inget som hindrar att man provar sig fram - och om det visar sig att man har hjälp av dieten så är det bara att fortsätta.

Att leva med celiaki

Kan en person som har celiaki kyssa en person som inte har denna åkomma?

Säkerligen! Viss finns det läppstift som innehåller gluten, och visst kan minimala mängder gluten eventuellt överföras om hen just har ätit bröd. Men mängderna är så minimala att detta inte behöver tas i beaktande.

Det här är min personliga åsikt, det finns en forskare i England som har annan åsikt.

Nu övergår man ju allmänt från engångsprodukter (talrikar, bestick, sugrör) gjorda av plast till produkter tillverkade av bland annat säd. Kan de vara farliga för en person med celiaki?

Kontaktmaterial, inklusive engångsprodukter som är tillverkade av säd eller andra alternativa material istället för plast, är en relativt ny utveckling och det finns fortfarande mycket att lära om deras säkerhet och eventuella påverkan på personer med celiaki eller andra allergier.

Celiaki är en autoimmun sjukdom som orsakas av en reaktion på gluten, ett protein som finns i vete, korn och råg. Personer med celiaki måste undvika att konsumera gluten för att undvika hälsoproblem. Därför är det viktigt att produkter som kommer i kontakt med mat inte innehåller gluten eller har potentialen att kontaminera maten med gluten.

FORTSÄTTER...

Photo Supplement

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua
Bykyrkan i Tiistenjoki, Lappo
The Village Church in Tiistenjoki,
Lapua
Церква села Тістенйокі, Лапуа

Tiistenjoen kyläkirkko, Lapua

Kaunis kyläkirkko on etupäässä rakennettu talkoo-voimin ja kirkko valmistui 1953, kauniille Topparinmäelle Lapuan joen vieressä. Alttaritaulu on Kaarlo Lamminheimon maalaama ja sen aiheena on ”Tulkaa minun tyköni kaikki työtätekevät ja raskautetut, minä annan Teille levon”. Urut ovat Laatokan Karjalassa (teksti korjattu) ja nyt Venäjän alueella sijaitsevan Impilahden kirkosta. Myös toinen kirkonkelloista in Impilahdesta. Nämä kuvat on otettu jokunen viikko sitten.

Tiistenjoki bykyrka, Lappo

Den vackra bykyrkan är huvudsakligen byggd på frivillig väg (”talko” på finska) och kyrkan stod färdig 1953, på den vackra Topparinmäki intill Lappo å. Altartavlan är målad av Kaarlo Lamminheimo och dess ämne är ”Kom till mig alla som arbetar och är belastade, jag ska ge er vila”. Orgeln kommer från Impilahti-kyrkan, som fanns i Karelen och nu i Ryssland. Också en av kyrkklockorna är från Impilahti. Dessa bilder togs för någon vecka sedan.

Tiistenjoki village church, Lapua

The beautiful village church is mainly built voluntarily (”talko” in Finnish) and the church was completed in 1953, on the beautiful Topparinmäki next to the Lappo river. The altarpiece is painted by Kaarlo Lamminheimo and its subject is ”Come to me all who labor and are burdened , I will give you rest”. The organ comes from the Impilahti Church, which was on in Karelia and now in Russia. Also one of the church bells is from Impilahti. These photos were taken a couple of weeks ago. .

In Ukrainian:

Церква села Тістенйокі, Лапуа

Красива сільська церква в основному побудована добровільно (”talko” по-фінськи), і церква була завершена в 1953 році, на прекрасному Топпаринмякі біля річки Лаппо. Вівтарний образ намалював Каарло Ламмінгеймо, а його тема: «Прийдіть до мене всі працючі та обтяжені, я вас заспокоюю». Орган походить з церкви Імпілахті, яка була в Карелії, нині в Росії. Також один із церковних дзвонів з Імпілахті. Ці фотографії були зроблені пару тижнів тому.

Tiistenjoen vanha kirkko, joka tuhoutui tulipalossa.
Den gamla kyrkan dom förstördes i en brand.
The old church, destroyed in a fire

